

Aplikativni softver

Čas 1

Miloš Daković

Elektrotehnički fakultet – Podgorica

26. septembar 2025.

Nastavno osoblje

Predmetni nastavnik:

- Prof. dr Miloš Daković

Kabinet 237 na II spratu

Saradnici:

- Danilo Planinić
- Đorđe Borožan

Laboratorija za Digitalnu obradu signala

Ciljevi predmeta – ishodi učenja

Po završenom ispitu, student će moći da:

- Razlikuje tipove dokumenata i način kodiranja tekstualnih podataka na računaru.
- Koristi standardni kancelarijski softver, instalira ga i održava.
- Kreira jednostavne dokumente (tekstualne, tabelarne prezentacije)
- Koristi softver otvorenog koda u kancelarijskom poslovanju, objasni prednosti i nedostatke korišćenja softvera otvorenog koda.
- Kreira dokumente u LaTeX okruženju

Način ostvarenja ciljeva:

- Redovno i aktivno praćenje nastave
- Učenje i stalno proširivanje stečenih znanja
- Primjena naučenog gradiva

Ovaj predmet se vrednuje sa 5 ECTS kredita.

Nedjeljno opterećenje studenata:

6 sati i 40 minuta

- 2 časa predavanja
- 2 časa laboratorijskih vježbi
- 2 sata i 40 minuta samostalnog rada

Načini provjeravanja znanja

- Laboratorijske vježbe, testovi i domaći zadaci: 15 poena
 - Kolokvijum: 40 poena
 - Završni ispit: 45 poena
-
- Domaći zadaci se daju preko online platforme ETF-OL. Domaći zadatak se može raditi samo u danu kada je zakazan i to do kraja dana (od početka zadatka do 23:59, pri čemu izrada zadatka treba biti započeta prije 23:00 sati).
 - Laboratorijski testovi se rade na vježbama (obično na kraju vježbe) i unaprijed se najavljuju.
 - Kolokvijum i završni ispit radite na računaru, u računarskim salama ETF-a.

Ispit je položen sa 50 i više poena u ukupnom zbiru.

ETF-OL platforma

- Platforma ETF-OL za učenje na daljinu će se koristiti za laboratorijske testove i domaće zadatke.
- Ova platforma će se koristiti i ukoliko se pojavi potreba za izvođenjem nastave na daljinu (online).
- Za online praćenje predavanja i za izradu domaćih zadataka potreban je računar sa Internet konekcijom, ili smartphone/tablet uređaj.
- Za online vježbe i laboratorijske testove neophodno je na računaru imati instaliran odgovarajući softver. Pored toga poželjan je i smartphone/tablet uređaj sa kamerom.
- Moguće je organizovati i kombinovanu nastavu (istovremeno online i na fakultetu) ukoliko se za tim pojavi potreba.

ETF-OL platforma

- Za sve provjere znanja će se koristiti ETF-OL platforma.
- Platforma je dostupna na linku:
<https://bp.etf.ac.me/ol>
- Neophodno je da se registrujete podnošenjem prijave za registraciju.
- U prijavi pažljivo odaberite fakultet:

Elektrotehnički fakultet

i studijski program:

Studije primijenjenog računarstva - osnovne

- Ime i prezime unesite obavezno sa našim slovima (šđčćž), ukoliko se pojavljuju u vašem imenu ili prezimenu. Koristite Đ ili đ a ne Dj ili dj ako se ovo slovo pojavljuje u vašem imenu ili prezimenu.
- **Netačno unešeno ime i prezime će uzrokovati smanjenje bodova na provjerama znanja.**

bp.etf.ac.me

+

ETF-OL — sistem za učenje na daljinu

Prijavljivanje korisnika

Korisničko ime:

Šifra:

Prijavite se

Ako nemate otvoren korisnički nalog [podnesite prijavu za registraciju](#).

Ako ste upisali master ili specijalističke studije ili ako ste promijenili studijski program, otvorite novi nalog.

Za prijavu koristite korisničko ime i šifru koju ste postavili pri registraciji i aktivaciji naloga. Prijava je moguća samo nakon obavljene aktivacije.

[Problem sa zvukom?](#) [Saznajte više o ovom sistemu](#) [COVID-19 podaci](#)

Copyright © Miloš Daković, 2020, 2021

bp.etf.ac.me

Registracija korisnika

Korisničko ime:

Ime:

Prezime:

Indeks:

Fakultet:

Elektrotehnički fakultet

Studijski program:

Studije primijenjenog računarstva - osnovne

e-mail:

Registrujte se

ETF-OL platforma

- Kad završite prijavu na vaš e-mail će ubrzo stići poruka za aktivaciju naloga.
- Nekad se desi da vaš e-mail sistem prepozna poruku kao nepoželjnu i da je smjesti u spam/junk/neželjena pošta folder.
- Pronađite poruku i kliknite na link u njoj.
- Otvoriće vam se stranica za postavljanje šifre. Šifru dobro zapamtite. Ne koristite sistemski generisane šifre ukoliko vam ih vaš sistem ponudi, već sami smislite tekst vaše šifre.
- Kad postavite šifru prijavite se na platformu. Dobićete spisak zakazanih termina nastave na daljinu ili provjera znanja u narednih 10 dana.
- Rezultati provjera znanja biće objavljeni na ovoj platformi.

Softver za kancelarijsko poslovanje

- Microsoft Office predstavlja skup programa za kancelarijsko poslovanje firme Microsoft. Prve verzije su se pojavile 1988 godine. Paket se sastoji od više programa među kojima su: Microsoft Word, Microsoft Excel, Microsoft PowerPoint, Microsoft Access, Microsoft Outlook, Microsoft OneNote, Microsoft Visio...
- Libre Office je softver otvorenog koda koji uključuje programe: Writer, Calc, Impress, Draw, Base...
- Web platforme za rad sa dokumentima (Google docs, Microsoft Office Online...)
- LaTeX sistem (MikTeX, TeX Live,...) je specijalizovani softver namijenjen za rad sa kompleksnim tekstualnim dokumentima. I u ovom slučaju se radi o softveru otvorenog koda.

Tipovi dokumenata

- Tekstualni dokumenti
- Tabelarni dokumenti
- Grafički dokumenti
- Dokumenti sa multimedijalnim sadržajem
- Elektronska pošta

Formati tekstualnih dokumenata

- txt – običan tekst, bez elemenata formatiranja
- doc, docx – Microsoft Word dokumenti
- odt – OpenDocument Text, Libre Office i Open Office dokumenti
- pdf – Portable Document Format, Adobe PDF format dokumenta
- tex – LaTeX dokumenti
- htm, html – Web dokumenti
- rtf – Rich Text Format, razvijen od strane Microsofta za lakšu razmjenu podataka na različitim softverskim platformama
- epub – elektronske knjige

Kodiranje teksta

Pravilo kojim se svakom slovnom simbolu dodjeljuje jedinstvena šifra (numerička vrijednost – broj) naziva se kôd.

- ASCII – slova i simboli engleskog alfabeta (US English)
- ISO 8859-16 – latinični tekst
- ISO 8859-5 – ćirilični tekst
- Windows-1250 – latinični tekst
- Windows 1251 – ćirilični tekst
- utf-8

Kôd definiše način kako se tekst može transformisati u niz nula i jedinica (binarni tok) pogodan za skladištenje i obradu na računarima. Obrnuta transformacija se koristi kada sačuvani dokument želimo izmijeniti, pregledati, štampati...

Struktura tekstualnih dokumenata

Tekstualni dokument se sastoji od:

- slova
- riječi (razdvajamo ih razmacima ili na neki drugi način)
- rečenica (obično je na kraju rečenice tačka, a rečenica počinje velikim slovom)
- Paragrafa ili pasusa (Novi paragraf obično počinje tekstom koji je uvučen u odnosu na ostale linije)
- Odjeljaka (sekcija, poglavlja) ...

Alternativno možemo smatrati da se tekstualni dokument sastoji od stranica i linija teksta. Ovakva struktura više odgovara štampanim dokumentima.

Slovni oblik – Font

Font je način kako se neko slovo prikazuje na ekranu računara ili štampa na papiru. Osnovni tipovi (kategorije) računarskih fontova su:

- vektorski i bitmapirani fontovi
- proporcionalni i neporoporcionalni fontovi
- serifni i sans-serif fontovi

Slovima u odabranom fontu može se dodatno definisati stil prikaza. Često korišćeni stilovi su:

- standardna (normal) slova
- podebljana (bold) slova
- iskošena (italic) slova
- slova sa dodatnim grafičkim elementima (podvlačenje, sjenka, 3D-efekti...)

Digitalna tipografija

- Veličina slova se mjeri u tačkama (pointima – pt).
 $1\text{pt} = 1''/72 \approx 0,35\text{mm}$
- Za definisanje veličine slova koriste se mala slova koja se prikazuju iznad i ispod osnovne linije, na primjer slova **d** i **p**. Kod fonta veličine 12pt to je rastojanje od gornje tačke slova **d** do donje tačke slova **p**.

- ligature:

fi fl *fi fl* fi fl *fi fl*

- kerning:

TAVA TAT LT TAVA TAT LT

Praktična primjena, primjeri i vježbe

- Pogledajmo šta nam sve MS Word i LibreOffice Writer nude vezano za izbor i dodatna podešavanja fonta.
- Zadatak koji trebate uraditi na vježbama preuzmite sa sajta ETF-a:
https://www.ucg.ac.me/skladiste/blog_2178/objava_149880/fajlovi/Lab1.pdf
- Zadatak riješite u skladu sa uputstvima.
- Na kraju, dobijene dokumente uploadujte preko ETF-OL platforme.

TEKST PROCESORI – Vježba I

Fontovi (Times New Roman-20pt) se rade (Calibri-10pt) **na prvom času** (Arial Black-12pt) *vježbi* (Garamond-14pt-Bold-Italic), iz **Tekst procesora** (Tahoma-14pt). Veličina slova zadaje se u pointima (pt) (Verdana-12pt). **Slova mogu biti podebljana (B-bold)** (Arial-12pt-B), *iskošena (I- italic)* (Arial-12pt-I), ili podvučena (U) (Arial-12pt-U), **ili sve zajedno** (Arial-12pt-B-I-U). Razni simboli se dobijaju preko fonta Symbol. Napisati riječ slovo, pa primjenjujući font Symbol(14pt) dobiti σλωοο.

Takođe može se podesiti da tekst bude ^{Superscript} ili _{Subscript}. Ovo koristimo za površinu (78 m²) ili kao indekse $x_1, x_2, x_3, \dots$. Može se **podesiti boja slova** ili različita podvlačenja, preertavanja i **efekti** sjenčenja.

Širinu slova podesite na 80%, a razmak među njima povećajte za 1.5pt, **zatim širinu povećajte na 150%, a razmak smanjite za 1,2pt.** Slova pomjerite prema dolje za 3pt.

Pokušajte da sa fontom Gabriola veličine 12pt postignete ovaj efekat. Savjet: koristite Stylistic set 6.

Potrebno je u ovom pasusu – paragrafu podesiti da prvo slovo zauzima dva reda. Podesiti takođe da gornja i donja margina ove stranice budu po 1,75cm, lijeva 2cm i desna 1,5cm. Veličinu papira postaviti na A4, a orijentaciju na Portret.

Vježbu odradite u MS Word-u, verzija 2010, a potom je ponovite u Libre Office Writer-u.